

PRIEDAS

Diezinės dur ir moll tonacijos

Naturali Harmoninė Melodinė

C-dur a-moll

G-dur e-moll

D-dur h-moll

A-dur fis-moll

E-dur cis-moll

H-dur gis-moll

Fis-dur dis-moll

Cis-dur ais-moll

675

Pastaba: sveikosiomis natomis pažymėti pastovieji dermės garsai.

Bemolinē dur ir moll tonacijos

Natūrali

Harmoninē

Melodinē

F-dur d-moll

676

Music staff 1: F-dur (F G A B C D E), d-moll (D E F# G A B)

B-dur g-moll

Music staff 2: B-dur (B C# D E F# G A), g-moll (G A B C# D E F#)

Es-dur c-moll

Music staff 3: Es-dur (Es Fs Gs As Cs Ds Es), c-moll (C D E F# G A B)

As-dur f-moll

Music staff 4: As-dur (As Bs Cs Fs Gs As), f-moll (F G A B D E F#)

Des-dur b-moll

Music staff 5: Des-dur (Des Es Fs Gs As Cs Ds Es), b-moll (B C# D E F# G A B)

Ges-dur es-moll

Music staff 6: Ges-dur (Ges Fs Gs As Cs Ds Es), es-moll (E F# G A B D E F#)

Ces-dur as-moll

Music staff 7: Ces-dur (Ces Fs Gs As Cs Ds Es), as-moll (A B D E F# G A B)

Paprastieji intervalai

Intervalo pavadinimas	Kiek apima laipsnių	Tonų skaičius	Pavyzdys
Grynoji prima (gr. 1)	vienu	—	
Mažoji sekunda (m. 2)	du	$\frac{1}{2}$	
Didžioji sekunda (d. 2)	du	1	
Mažoji tercija (m. 3)	tris	$1\frac{1}{2}$	
Didžioji tercija (d. 3)	tris	2	
Grynoji kvarta (g. 4)	keturis	$2\frac{1}{2}$	
Padidintoji kvarta (pad. 4)	keturis	3	
Grynoji kvinta (g. 5)	penkis	$3\frac{1}{2}$	
Sumažintoji kvinta (sum. 5)	penkis	3	
Mažoji seksta (m. 6)	šešis	4	
Didžioji seksta (d. 6)	šešis	$4\frac{1}{2}$	
Mažoji septima (m. 7)	septynis	5	
Didžioji septima (d. 7)	septynis	$5\frac{1}{2}$	
Grynoji oktava (g. 8)	aštuonis	6	

Intervalo pavadinimas	Dermės laipsniai	Jungiamā	Pavyzdys
Harmoniniame minore (c-moll)			
Padidintoji sekunda (pad. 2)	VI — VII	V — I	
Sumažintoji kvarta (sum. 4)	VII — III	I — III	
Padidintoji kvarta (pad. 4)	IV — VII	III — I	
Sumažintoji kvinta (sum. 5)	VII — IV	I — III	
Padidintoji kvinta (pad. 5)	III — VII	III — I	
Sumažintoji septima (sum. 7)	VII — VI	I — V	
Harmoniniame mažore (C-dur)			
Padidintoji sekunda (pad. 2)	VI — VII	V — I	
Sumažintoji kvarta (sum. 4)	III — VI	III — V	
Padidintoji kvarta (pad. 4)	VI — II	V — III	
Sumažintoji kvinta (sum. 5)	II — VI	III — V	
Padidintoji kvinta (pad. 5)	VI — III	V — III	
Sumažintoji septima (sum. 7)	VII — VI	I — V	

Akordo pavadinimas	Žymima		Kurie dermès laipsniai sudaro	Su kuriais dermès laipsniais jungiami
	mažore	harm. minore		
Tonikos trigarsis	T(I)	t(I)	I-III-V	
Tonikos sekstakordas	T ₆ (I ₆)	t ₆ (I ₆)	III-V-I	
Tonikos kvartsekstakordas	T ₆ ⁴ (I ₆ ⁴)	t ₆ ⁴ (I ₆ ⁴)	V-I-III	
Subdominantės trigarsis	S(IV)	s(IV)	IV-VI-I	
Subdominantės sekstakordas	S ₆ (IV ₆)	s ₆ (IV ₆)	VI-I-IV	
Subdominantės kvartsekstakordas	S ₆ ⁴ (IV ₆ ⁴)	s ₆ ⁴ (IV ₆ ⁴)	I-IV-VI	
Dominantės trigarsis	D(V)	D(V)	V-VII-II	
Dominantės sekstakordas	D ₆ (V ₆)	D ₆ (V ₆)	VII-II-V	
Dominantės kvartsekstakordas	D ₆ ⁴ (V ₆ ⁴)	D ₆ ⁴ (V ₆ ⁴)	II-V-VII	
Dominantseptakordas	D ₇ (V ₇)	D ₇ (V ₇)	V-VII-II-IV	I-III
Dominantkvintsekstakordas	D ₆ ⁵ (V ₆ ⁵)	D ₆ ⁵ (V ₆ ⁵)	VII-II-IV-V	I-III-V
Dominantterckvartakordas	D ₄ ³ (V ₄ ³)	D ₄ ³ (V ₄ ³)	II-IV-V-VII	I-III-V-I
Dominantsekundakordas	D ₂ (V ₂)	D ₂ (V ₂)	IV-V-VII-II	III-V-I
II laipsnio sumažintasis trigarsis	II	II	II-IV-VI	III-V
VII laipsnio sumažintasis trigarsis	VII	VII	VII-II-IV	I-III
VII laipsnio mažasis septakordas	VII ₇		VII-II-IV-VI	I-III-V
VII laipsnio sumažintasis septakordas	VII ₇ harm.	VII ₇	VII-II-IV-VI	I-III-V

Pavyzdžiai C-dur ir c-moll (harm.)

C-dur c-moll

T T₆ T₆⁴ t t₆ t₆⁴

C-dur c-moll

S S₆ S₆⁴ s s₆ s₆⁴

C-dur c-moll

D D₆ D₆⁴ D D₆ D₆⁴

C-dur

D₇ T D₆⁵ T D₄³ T D₂ T₆

c-moll

D₇ t D₆⁵ t D₄³ t D₂ t₆

C-dur harm. c-moll

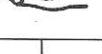
VII T VII₇ T VII₇ T II T₆ VII T VII₇ T II T₆

**Jolė,
rankų gestų sistema**

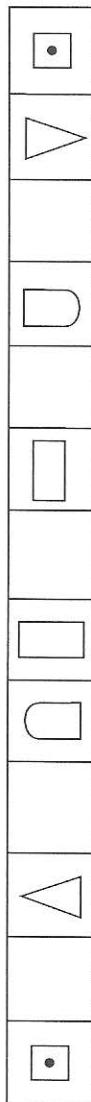
**Figūrinis
diatoninių
dermės laipsnių
pavaizdavimas**

**Pagrindinių
ritminių verčių
skiemeniniai
pavadinimai**

a)

Dermės laipsniai			
	Paaukštinti	Diatoniniai	Pažeminti
I		JO JO	I
VII		TI TI	VII
VII [#]	RI 	TU VII ^b	
VI		RA RA	VI
VI [#]	SI 	RU VI ^b	
V		SO SO	V
IV [#]	NI 	SU V ^b	
IV		NA NA	IV
III		VI VI	III
II [#]	LI 	VU III ^b	
II		LÈ LÈ	II
I [#]	JI 	LIU II ^b	
I		JO JO	I

b)

c)

Pastaba. Lentelės sudarytos remiantis šio leidinio pirmaja laida, taip pat straipsniu „Absoliučiosios ir relativiosios solmizacijos problemos“. (Menotrya III. — V., 1971).

Vokaliniai pratimai*

1. GARSO FORMAVIMO, KVĖPAVIMO, REGISTRŲ PRATIMAI

681 ju u u u u, ju u u u u, ju u ...

682 ju u u u u, ju u ..., ir t.t.

683 ju u u u u, ju u ..., mi i i i i, mi i ..., mi o o o o, mi e e e e, ir t.t.

Lėtai Z. Vašarėjus. Iš „Chorvedybos metodikos“
 684 ni ni ni ni non, na na na na non, no no no no non

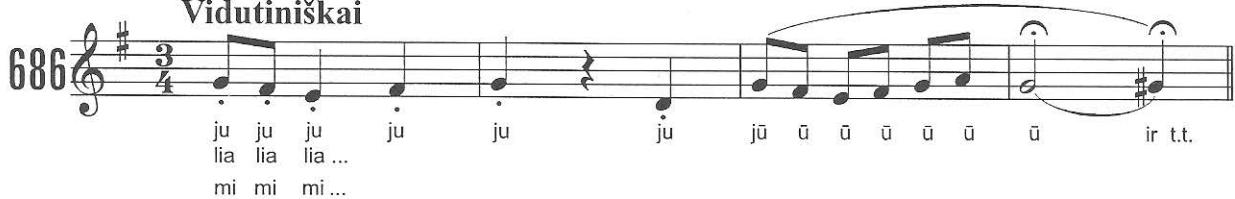
M. Glinka. Iš „Soprano dainavimo mokyklos“
 685 (no o o o o o), (no o o o o o), (no o o o o o)...

* Vokalinų pratimų suskirstymas yra sąlyginis, nes nesvarbu, kurį pratimą imsimė, jis dažniausiai turės keletą vokalinės technikos elementų. Skirstant atsižvelgta į vieną kurij ryškesnį pratimo elementą.

Daugelį pratimų galima dainuoti ir absoliučios, ir reliatyviosios solmizacijos skiemenumis arba vokalizuotai. Balsai žymimi šitaip: ilgiej uždarieji — ī, é, ū, ë; trumpieji atvirieji — i, u, o; ilgiej atvirieji — ā, ē; trumpieji uždarieji — a, e.

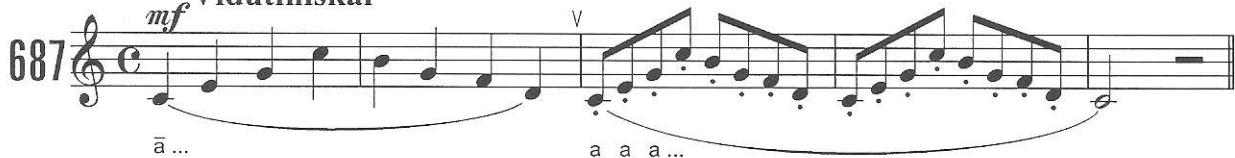
Vokaliniai pratimai sudaryti remiantis leidiniu: R. Kašponis, P. Tamuliūnas. Choro pratybos. — V., 1973.

Vidutiniškai

686

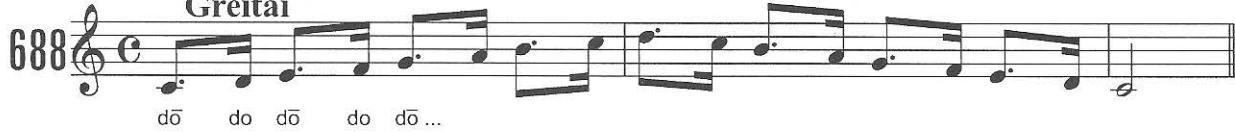
ju ju ju ju ju ju
lia lia lia ...
mi mi mi ...

Vidutiniškai

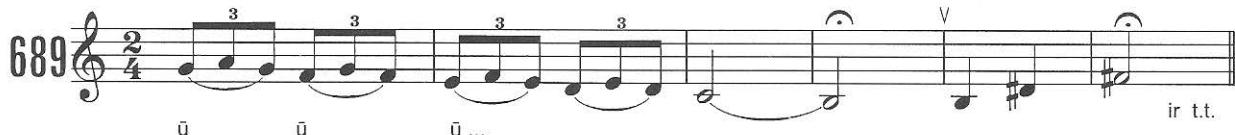
687

a a a ...

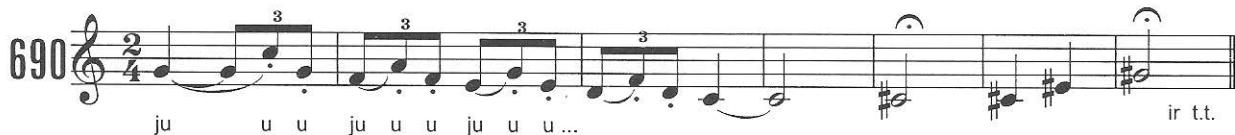
Gretai

688

dō do dō do dō ...

689

ū ū ū ...

690

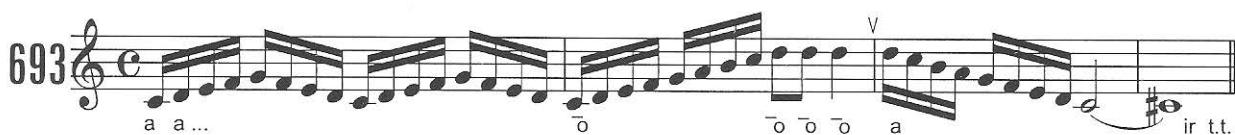
ju u u ju u u ju u u ...

691

do re do mi ...

692

dō re mi fa ...

693

a a o o o a ...

2. INTONACIJOS PRATIMAI

694

Bendrieji

695

696

697

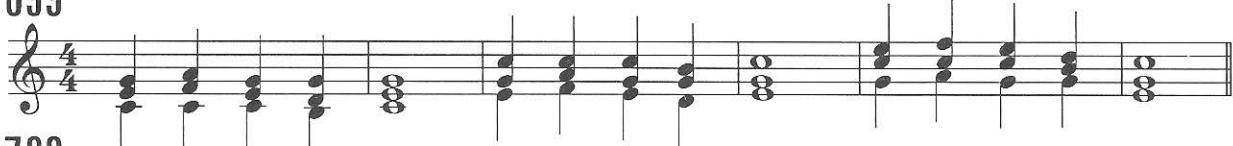

698

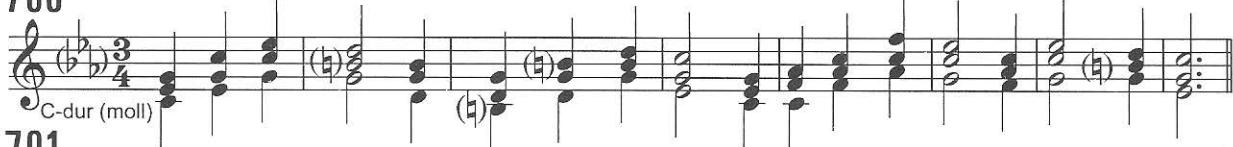

Akordų junginiai, kadencijos

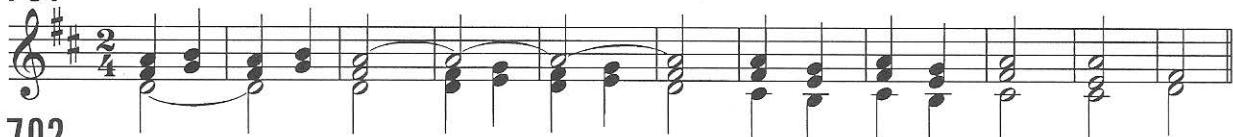
699

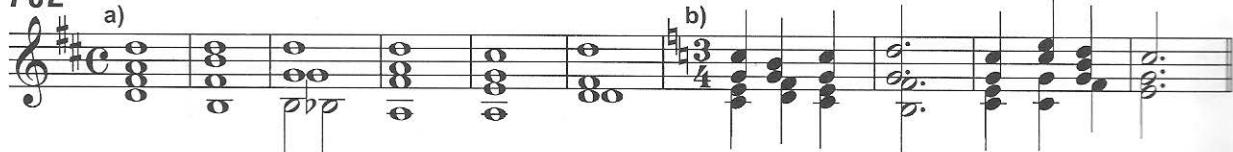
700

701

702

703

Lietuvių l. d. fragmentas

704

Iš mažoro

Moduliacijos

a)

b)

c)

d)

e)

Iš minoro

a)

b)

c)

d)

e)

Allegro

Sekvencijos

D. Čimaroza

707

O. Lasas

708

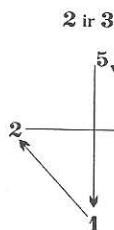
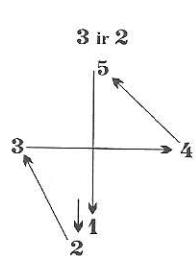
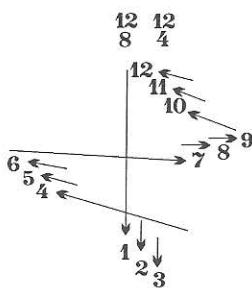
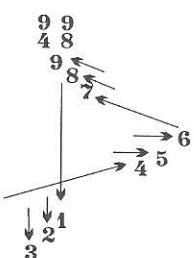
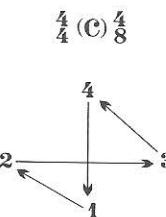
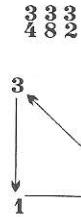
Moderato

Panseronas

709

Dirigavimo schemos

710

MUZIKOS TERMINŲ ŽODYNĖLIS

A

a – pagal, panašiai

a cappella (a kapėla) – dainavimas arba vokalinis kūrinys be instrumento pritarimo

accelerando, sutr. *accel.* (ačelerándo) – greitinant;

adagio (adádžo) – létai

agitato (adžitáto) – neramiai

akordas – kelių garsų, išdėstyti tam tikra tvarka, saskambis; klasikinėje muzikoje akordai dažniausiai sudaromi iš tercijų

alla – panašiai kaip

allargando – létinant, plečiant

allegretto – vidutiniškai greitai

allegro – greitai

áltas – žemas moterų, mergaičių ir berniukų balsas

alterácia – chromatinis muz. laipsnio paaukštinimas arba pažeminimas

andante – neskubant

andantino – greičiau už *andante*

animato – jausmingai

ansámblis – atlikėjų grupė; atlikimo meninė darna

assai – labai, pakankamai

a tempo – ankstesniu tempu

B

barkaròlè – Venecijos valtininkų daina, arba panašus į ją kūrinys

bekàras – panaikina diezo ir bemolio veikimą

bémolis – ženklas, nurodantis garsą žeminti pustoniu

bolerò – senovinis ispanų tradicinis šokis

bōsas – žemas vyru balsas

bōso rāktas – ženklas, žymintis, kad ant ketvirtos linijos parašytoji nata yra mažosios oktavos *fa*

brio – gyvai, linksmai, smagiai

buré – prancūzų XVI–XVII a. tradicinis šokis

C

cantabile (kantābile) – dainingai

chòras – daininkų grupė, ne mažesnė kaip 12 asmenų

chromatizmas – savarankiško laipsnio paaukštinimas arba pažeminimas išeinant (moduliacinis) arba neišeinant (alteracinis) iš tonacijos ribų

comodo (kómodo) – patogiai

con (kon) – su, kartu

crescendo, sutr. *cresc.* (krešēndo) – stiprinant; žymima <;

D

Da capo al Fine, sutr. *D. C. al Fine* (da kápo al fine) – nuo pradžios iki pabaigos

dainà – poezijos ir muzikos jungtinis kūrinys

darinýs – sąlyginai savarankiška muz. kūrinio dalis, fragmentas

decrescendo, sutr. *decresc.* (dekrešēndo) – tylyn; žymima >;

dermē – garsų ryšių tvarka

di – iš, nuo

diapazónas – balso, muz. instrumento garsų apimtis

diatònika – sudaryta remiantis kvintų ratu muz. garsų sistema, jos pagrindas – nepaaukštinti ir nepažeminti savarankiški laipsniai

dièzas – ženklas, nurodantis garsą aukštinti pustoniu

diminuendo, sutr. *dim.* – tylyn, silpnyn; žymima >

dirigāvimas – muz. kūrinio atlikimo parodymas, vadovavimas

disonánsas – nesusiliejantis, aštrus kelių garsų sąskambis

dolce (dólče) – švelniai, malonai

dolcissimo (dolčisimo) – labai švelniai

dolente – liūdnai, graudžiai

dolore – skausmingai, sielvartingai

dominántė – mažorinės ir minorinės dermės V laipsnis; V laipsnio kvintakordas, trigarsis

dòriné dermē – minorinio pobūdžio dermė su didžiaja seksta tarp I ir VI laipsnio

dbl-bémolis – ženklas, nurodantis garsą žeminti tonu

dbl-dièzas – ženklas, nurodantis garsą aukštinti tonu

dùr – mažoro dermės pavadinimas

E

e – ir

ekosèzas – senovinis škotų šokis

energico (enèrdžiko) – energingai, ryžtingai

enharmonízmas – skirtingai pavadinti vienodo aukščio garsai

espressione, sutr. **espress.** – išraiškingai, ekspresyviai

etiùdas – muz. kūrinys atlikimo technikai lavinti

exercices gradues – laipsniški pratimai

F

fantästinis – tikrovėje nesanties, vaizduotėje sukurtas

fermatà – ženklas, nurodantis ilginti garso ar pauzės trukmę; žymima ⌋ arba ⌈

finàlas – muz. kūrinio baigiamoji dalis

fine – pabaiga

foršlágas – muz. kūrinio audinio įvairinimo elementas

forte, sutr. **f** – garsiai

fortissimo, sutr. **ff** – labai garsiai

fragmeñtas – nedidelė visumos dalis, ištrauka

frázè – muz. sakinio dalis

frýginé dermē – minorinio pobūdžio dermė su mažaja sekunda tarp I ir II laipsnio

fugà – polifoninės muz. forma, kurioje viena ar kelios temos plėtojamos imitaciniu, kontrapunktiniu ir kitais būdais

fugète – nedidelė fuga

funebre – liūdnai, gedulingai

fuoco (fuōko) – ugnis, įkarštis, aistra

G

gaidà – melodija; nata

gamà – nuoseklus dermės garsaeilis

gavòtas – senovinis prancūzų tradicinės šokis

giocoso (džokóso) – linksmai, džiaugsmingai

giusto (džusto) – tiksliai

grave – sunkiai, svariai

graziooso (gracjóso) – grakščiai

H

harmònija – muz. išraiškos priemonė, pagrista garsų jungimui į sąskambius ir tų sąskambių ryšiais

harmòninis mažòras – dermė, kuri nuo natūralaus mažoro skiriasi žemu VI laipsniu

harmòninis minòras – dermė, kuri nuo natūralaus minoro skiriasi aukštu VII laipsniu

harmonizāvimas – akordų derinimas prie melodijos

homofònija – daugiabalsės muzikos rūšis, kurioje vyraujanti balsą – melodiją lydi kiti balsai

hùmoras – švelnus, neįžeidžiantis juokavimas

I

imitacija – sekimas, mėgdžiojimas

intervàlas – atstumas tarp dviejų muz. garsų; aukščio santykis

intonācija – išraiška garsu
išrišimas, sprendīmas – veržliuję, nepastoviu-
jų dermés garsų jungimas su pastoviaisiais

J

Jolē – dermés laipsnių skiemėninių
pavadinimų sistema

K

kadeńcija – muz. kūrinio, jo dalies,
darinio užbaiga
kanōnas – polifoninės muz. forma:
pagrindinio baldo melodiją
nenutrukstamai kartoja kiti balsai
karnavālas – šventė su šokiais, žaidimais,
eisenomis
kiňtamasis mētras – kūrinio ar jo dalies
skirtingų metrų visuma
kiňtamoji dermē – kintanti garsų ryšių
tvarka, pvz., mažoro ir paralelinio
minoro kaita
koncertas – didelės apimties kelių dalių
kūrinys instrumentui ir orkestrui
koncertīnas – nedidelis, nesudėtingas
vienos dalies kūrinys instrumentui ir
orkestrui
koncertinis vālsas – valsas, skirtas
koncertiniams atlikimui
konsonánsas – susiliejantis, darnus kelių
garsų sąskambis
kvárta – intervalas, apimantis keturis
gamos laipsnius; žymima skaitmeniu 4
kvartētas – muz. kūrinys keturiems
atlikėjams; keturių atlikėjų ansamblis
kvartsekstakòrdas – antrasis kvintakordas
(trigarsio) apvertimas, jo žemiausias
garsas yra akordo kvinta
kvinta – intervalas, apimantis penkis
gamos laipsnius; žymima skaitmeniu 5
kvintakòrdas, trìgarsis – akordas,
sudarytas iš trijų garsų, kurie yra arba
gali būti išdėstyti tercijomis, kai
žemiausias garsas – akordo prima

kvintsekstakòrdas – septakordo pirmasis
apvertimas, jo žemiausias garsas –
akordo tercija
kvintų rātas – visų mažoro ir minoro
gamų išdėstymas grynosiomis
kvintomis

L

lāipsnis – mažiausias muz. garsų eilės,
gamos, dermés vienetas

largo – plačiai, labai létai

legato – garsų atlikimo būdas, kai rišliai
pereinama nuo vieno į kitą garsą;
žymimas liga

leggiero (ledžéro) – lengvai

lento – létai

L'heure du solfège – solfedžio valanda,
pamoka, laikas

liáudies dainà, sutr. **l. d.** – nedidelis,
papr. posminis poezijos ir muzikos
kūrinys, sukurtas daugelio ar vieno
žmogaus ir perduodamas iš kartos į
kartą;

ligà – lanko pavidalo *legato* ženklas;
liga, jungianti vienodo aukščio natas,
rodo, kad atliekant garsai nekartojamai

lýguo daños – vienos seniausių latvių
kalendorinės bei apeigų dainos,
susijusios su saulės kultu ir augalijos
magija; priedainis: „lyguo, lyguo!“

lydìnė dermē – mažorinio pobūdžio
dermē su didžiaja sekunda tarp III ir
IV laipsnio

lopšinė – nedidelės apimties, ramios
nuotaikos, vienodoko metroritmo
vokalinis ar instrumentinis kūrinys;
dažniausiai dainuojama migdant
mažus vaikus

M

maestoso – iškilmingai, didingai

marcato (markáto) – ryškiai pabrëžiant,
tëstinai; žymima gulsčiu brükšneliu

marcia (márča) – maršas
marciale (marcéale) – kaip maršas
mažòras – dermė, kurios pagrindą sudaro didžioji tercija tarp I ir III laipsnio
mažòrinis trigarsis, kvintakòrdas – akordas, sudarytas iš didžiosios ir mažosios tercijos
melízmos – muz. audinio įvairinimo priemonės (pvz., foršlagas)
melòdija – garsų grupė, kuria išreiškiama muz. mintis
melòdinis mažòras – dermė, kuri nuo natūraliosios skiriasi žemu VI, VII laipsniu slenkant žemyn
melòdinis minòras – dermė, kuri nuo natūraliosios skiriasi aukštu VI, VII laipsniu kylant aukštyn
meno – mažiau
menuètas – senovinis prancūzų tradicinis šokis
metòdas – pažinimo, tyrimo kelias bei būdas; veiklos tvarka
metòdika – būdų visuma
mètras (matas) – stipriųjų ir silpnųjų dalių kaita
metronòmas – prietaisas nustatyti muz. kūrinio tempui
metronòmo skaitmuõ – parodo metrinių dalių skaičių per vieną minutę, pvz.: $e = 152$; $e = 78$
metroritm̄as, ritmomètras – organizuota muz. garsų seka, trukmës įvairovė, stipriųjų ir silpnųjų dalių kaita laiko bégje; ritminių ir metrinių muz. kūrinio savybių visuma
mètro rodìklis – skaitmenys, nurodantys kiekybinę ir kokybinę metro sudėtį
mezzo forte, sutr. **mf** (mèdzo fòrte) – vidutiniškai garsai
mezzo piano, sutr. **mp** (mèdzo piáno) – vidutiniškai tyliai
miksolydiènè derm̄ – mažor. pobūdžio derm̄ su d. 2 tarp VII ir VIII (I) laipsnio

minòras – dermė, kurios pagrindą sudaro mažoji tercija tarp I ir III laipsnio
minòrinis trigarsis, kvintakòrdas – akordas, sudarytas iš mažosios ir didžiosios tercijos
mišrùs mètras – metras, kurį sudaro sus jungti paprastieji nevienarūšiai metrai.
moderato – vidutiniškai
moduliacià – perėjimas iš vienos tonacijos į kitą arba iš vienos dermés į kitą
moll – minoro dermés pavadinimas
molto – daug, labai
mosso – gyvai, judriai
moto – polékis, judéjimas
mùzikos fòrma – muz. kūrinio sandara, kompozicija

N

natà – muz. garso užrašymo ženklas
natà su taškù – taškas prie natos yra ženklas, nurodantis ją pailginti puse ritminės vertės
natûralùsis mažòras – mažoro dermė su pustoniais tarp III ir IV, VII ir VIII (I) laipsnių
natûralùsis minòras – minoro dermė su pustoniais tarp II ir III, V ir VI laipsnių
nepastovieji dermiù garsaù – mažorinių ir minorinių dermių II, IV, VI, VII garsai
non – ne
non legato – garsai atliekami nerisliai
nukrypiàmas – laikinas perėjimas į kitą tonaciją; laikinoji moduliacija

O

oktavà – intervalas, apimantis aštuonis gamos laipsnius; žymima skaitmeniu 8
opus, sutr. **op.** – kūrinys, veikalas
originàlas, sutr. **orig.** – tikras kūrinys
ostinato – ritminio ar melodinio darinio nuolatinis kartojimas

P

- pabaigōs ženklas** – du statmeni takto brūkšniai muz. kūrinio arba jo dalies pabaigoje
- padidintasis trigarsis**, kvintakordas – akordas, sudarytas iš dviejų didžiujų tercijų
- padidintieji interválai** – grynieji ir didieji intervalai, padidinti chromatininiu pustoniu arba tonu
- pagalbinis chromatinis gařas** – tarp vienodo aukščio diatoninių garsų mažosios sekundos santykiai esantis pagalbinis chromatinis garsas
- paprastieji interválai** – intervalai nuo primos iki oktavos
- paralelinis, lygiagretūs minoras** – dermė, turinti su natūraliuoju mažoru bendrą garsaeili
- partitūrā** – visų daugiabalsio muz. kūrinio partijų ir balsų užrašymas
- pastorálė** – muz. kūrinys, vaizduojantis kaimo gyvenimą, gamtą, piemenelių ir piemenaičių idiliją.
- pastovieji dermės garsai** – pastoviausias yra mažorinių ir minorinių dermių I garsas, santykinai pastovūs – III ir V
- páuzė** – tylėjimo arba skambėjimo pertrūkio ženklas
- páuzė su taškù** – taškas prie pauzės nurodo ją pailginti puse ritminės vertės
- pentatònika** (anhemitoninė) – penkių laipsnių dermė, neturinti pustonių, pvz.: *c-d-e-g-a*
- péreinamasis chromatinis gařas** – tarp nevienodo aukščio diatoninių garsų esantis mažosios sekundos santykio pereinamasis garsas
- periòdas** – užbaigtas muzikinės minties darinys
- pianissimo**, sutr. *pp* – labai tyliai
- piano**, sutr. *p* – tyliai

- pirmosios giminingumo eilės tonacijos** – tonacijos, kurių tonikų trigarsiai (kvintakordai) įeina į duotosios tonacijos garsaeili
- piu** – daugiau, labiau
- pjèsė** – nedidelis muz. kūrinys
- poco** (poko) – nedaug, mažai, pamažu
- polifònija** – daugiabalsės muzikos rūšis, kurioje vienu laiku jungiamos kelios savarankiškos melodijos
- pòlka** – labai paplitęs čekų tradicinis šokis
- preliùdas** – nedidelis instrumentinis kūrinys, pjèsė; muz. kūrinio ižanga
- prieštaktis** – pirmasis nepilnas, be stipriosios dalies, taktas muz. kūrinio pradžioje
- primà** – intervalas, apimantis vieną gamos laipsnį; žymima skaitmeniu 1 (dviejų vienavardžių garsų atvejis)
- pùstonis** – mažiausias atstumas tarp dviejų garsų; mažiausias dviejų garsų aukščio santykis

R

- räktas** – ženklas penklinėje, rodantis garsų pavadinimą ir aukštį
- rallentando**, sutr. *rall.* – nuosekliai, palaipsniui létinant
- rañkų gëstų sistemà** – dermės laipsnių vaizdavimo rankų ženklais visuma
- rapsòdija** – laisvos formos, contrastingų epi-zodų kūrinys, neretai epinio pobūdžio, paremtas liaudies melodijų temomis
- raudà** – seniausias lietuvių poezijos ir muzikos kūrybos žanras, kilęs dar pirmykštėje bendruomenėje kaip laidotuvii, vestuvii ir kitų papročių dalis
- regìstras** – balso arba muz. instrumento visos garsų apimties dalis, aprépianti pagal aukštį, tembrą, dažnai išgavimo bûdą artimus garsus
- rigoroso** – griežtai, tiksliai

risoluto – ryžtingai, drąsiai
ritardando – nuosekliai, palaipsniui lėtinant
ritenuto, sutr. ***rit.*** – lėčiau, tuo pat sulėtinant
rītmas – organizuota muz. garsų seka,
 trukmės įvairovė
románsas – lyrinio pobūdžio vokalinis
 kūrinys balsui su instrumento pritarimu;
 daininga instrumentinė muz. pjesė
runà – karelų, estų ir suomių epinė
 liaudies daina

S

sakinýs – muz. periodo dalis
schemà – pavaizdavimas bendrais
 bruožais
scherzando (skercándo) – žaismingai
sekstà – intervalas, apimantis šešis gamos
 laipsnius; žymima skaitmeniu **6**
sekstakòrdas – pirmasis kvintakordo,
 (trigarsio) apvertimas, jo žemiausias
 garsas yra akordo tercija
sekveñcija – muz. darinio pakartojimas
 kitu aukščiu
sekùnda – intervalas, apimantis du
 gretimus gamos laipsnius; žymima
 skaitmeniu **2**
sekundakòrdas – septakordo trečiasis
 apvertimas, kurio žemiausias garsas
 yra akordo septima
semplice (sémpliče) – paprastai
sentimentalùs – jausmingas, jautrus
septakòrdas – keturių garsų akordas,
 sudarytas iš tercijų, jo žemasis garsas
 yra akordo prima
sèptima – intervalas, apimantis septynis
 gamos laipsnius; žymima skaitmeniu **7**
serenadà (vakariné daina) – lyrinis kūrinys
 balsui, instrumentui ar ansambliu
sforzando, sutr. ***sf*** (sforcándo) –
 pabrëžiant, kirčiuojant
simfònija – kelių dalų muz. kūrinys
 simfoniniu orkestrui, pagrįstas
 sonatinio ciklo forma

siñkopé – kirčio perkėlimas į silpnesnes
 metrines dalis
skudùtis – lietuvių liaudies pučiamasis
 muz. instrumentas
smuiko räktas – ženklas, rodantis, kad
 ant antros linijos parašytoji nata yra
 sol' (I oktavos)
solfèdžio – mokomoji disciplina muzikinei
 klausai, muzikiniams gabumams ugdyti
sòlo – muz. kūrinys arba jo dalis vienam
 atlikėjui; vieno atlikėjo pasirodymas
sonatà – vienos ar kelių dalų muz. kūrinys,
 kurio viena arba kelios dalys yra pagrįstos
 dviejų kontrastingų temų plėtojimu
sonore – skambiai, skardžiai, garsiai
soprànas – aukščiausias moterų balsas;
 aukščiausias vaikų balsas
sostenuto – santūriai, saikingai
spiričiùelis – Amerikos negrų lyrinė
 religinio turinio giesmė; svarbiausias
 negrų muz. folkloro žanras
spirito – dvasia, įkvépimas, polékis
spiritoso – su įkarščiu, įkvépimu, polékiu
sprendìmas, išrišimas – veržliujų,
 nepastoviųjų dermés garsų jungimas
 su pastoviaisiais
staccato (stakáto) – nurodymas groti,
 dainuoti nutrūkstamais, lengvai
 kirčiuotais garsais
subdominántė – mažorinės ir minorinės
 dermés IV laipsnis; IV laipsnio
 kvintakordas, trigarsis
sudétinis intervàlas – už oktavą didesnis
 intervalas
sudétinis mètras – metras, kurį sudaro
 sujungti paprastieji vienarūšiai metrai
sumázintasis septakòrdas – septakordas,
 sudarytas iš mažųjų tercijų
sumázintasis trìgarsis, kvintakordas –
 akordas, sudarytas iš dviejų mažųjų
 tercijų
sumázintieji intervàlai – grynici ir
 mažieji intervalai, sumažinti
 chromatiniu pustoniu arba tonu

sutartinės – senovinio lietuvių daugiabalsumo rūšis; išskiria sutartinės su paralelių sekundų gausa, sinkopėmis

T

- taktas** – muz. kūrinio darinys, kuris prasideda stipriuoju kirčiu ir tėsiasi iki kito tokio pat stiprumo kirčio
- temà** – pagrindinė muz. kūrinio mintis
- tēmpas** – muz. kūrinio atlikimo greitis
- tènoras** – aukščiausias vyru balsas
- tèrcija** – intervalas, apimantis tris gamos laipsnius; žymima skaitmeniu 3
- terckvartakòrdas** – septakordo antrasis apvertimas, jo žemiausias garsas yra akordo kvinta
- tērminas** – žodis arba žodžių junginys, tiksliai reiškiantis kurią nors mokslo, meno ar kt. srities sąvoką
- tonàcija** – dermès nustatytas aukštis, jî rodo tonikos vieta muz. garsaeilyje
- tònas** – dviejų garsų aukščio santykis, atstumas tarp dviejų garsų, apimantis du gretimus pustonius; muz. garso sąvoka
- tònika** – mažorinės ir minorinės dermès I laipsnis; I laipsnio kvintakordas, trigarsis
- tradìcija** – kultūros formų perdavimas iš kartos į kartą; kultūros formos
- tradiciné dainà** – nedidelis, paprastai posminis poezijos ir muzikos kūrinys, sukurtas vieno ar daugelio žmonių ir perduodamas iš kartos į kartą
- tranquillo** (trankvilo) – ramiai
- transponàvimas, transpozicija** – muz. kūrinio perkėlimas pasirinktu intervalu iš vienos tonacijos į kitą
- trìgarsis, kvintakordas** – akordas, sudarytas iš trijų garsų, kurie išdëstyti arba kuriuose galima išdëstyti tercijomis, žemiausias garsas – akordo prima

triò – instrumentinės muz. žanras; trijų muz. atlikėjų ansamblis

triòlé – susidaro pagrindinę dviejų dalių ritminę vertę dalijant į tris lygias dalis

tropo – per daug, pernelyg

U

ùžtaktis – paskutinis nepilnas taktas muz. kūrinio pabaigoje, dažnai yra priestakčio trükstamos ritminės vertės

V

válsas – trijų dalių, vidutinio greičio šokis. Pavadinimas kilo iš kaimiečių šokio pietų Vokietijoje ir Austrijoje XVIII a.

variàcijos – muz. kūrinio forma, pagrįsta įvairintos temos kartojuimu;

kompozicijos technikos elementas

vivace (viváče) – labai greitai, greičiau, gyviau negu vivo

vivo – greitai, gyvai

vokàlinis pratìmas – etiudas, muz. fragmentas ar kūrinys, skirtas dainavimo įgûdžiams, atlikimo technikai tobulinti

vokàlizé – vokalinė pjesė, etiudas dainavimo įgûdžiams tobulinti, dažniausiai be žodžių, bet varto jamas ir kuris nors balsis ar solmizacijos pavadinimai

vòlta – kartojamo muz. kūrinio ar jo dalies skirtingą pabaigą žymėjimo ženklas

Ž

žánras – meno kūrinio rūšis, porūšis; jî lemia kūrinio kilmė, paskirtis, atlikimo būdas ir vieta, turinys ir forma